

Nem "csak" 40 ezer volt szolgálati nyugdíjas, hanem a magyar jogállamiság szenvedett jogerős vereséget

A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának múlt pénteken nyilvánosságra hozott jogerős döntése szerint nem sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét, hogy az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek szolgálati nyugdíját a magyar törvényhozás szolgálati járandósággá alakította át és 16 %-os csökkentéssel súlytotta.

A bíróság által elbírált három panasz közül az egyiket az FRSZ felkérésére a Magyar Helsinki Bizottság szakjogásza készítette el és nyújtotta be, így az alábbiakban a bizottság jogi értékelését tesszük közzé, tekintettel arra, hogy az abban foglaltakkal szakszervezetünk is egyetért.

Hézagos strasbourgi döntés a szolgálati nyugdíjról

A STRASBOURGI BÍRÓSÁG JOGERŐS DÖNTÉSE SZERINT NEM SÉRTI AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI EGYEZMÉNYÉT, HOGY AZ ÖREGSÉGI NYUGDÍJKORHATÁRT BE NEM TÖLTÖTT SZEMÉLYEK ESETÉBEN A SZOLGÁLATI NYUGDÍJAT JÁRANDÓSÁGGÁ ALAKÍTOTTA ÁT ÉS MEGADÓZTATJÁK. A MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG NÉGY PONTON KIFOGÁSOLJA A HATÁROZATOT.

Markovics László 1990 és 2007 között szolgált rendőrként, egészségügyi okból vált jogosulttá szolgálati nyugdíjra. (Őt a strasbourgi bíróság előtt a Magyar Helsinki Bizottság képviselte - az FRSZ felkérése alapján - a szerkesztő megjegyzése.) Béres László szolgálati nyugdíjazására 2010-ben került sor, mivel az átszervezések során az alacsonyabb beosztásba helyezését nem fogadta el. Augusztin Gábor doktor 1974 és 2005 között áll állományban orvosként és egészségügyi okból nyugdíjazták.

A törvényi szabályozás 2011-ben mintegy három hét leforgása alatt változott meg, így a panaszosok és nagyjából 40 ezer egykori bajtársuk szolgálati nyugdíj helyett szolgálati járandóságra váltak jogosulttá. A járandóságuk összege a mindenkor személyi jövedelemadó-kulcsnak megfelelő mértékben csökkent, meghatározott esetben (ha jövedelmük elérte a mindenkor minimálbér másfélszeresét) az ellátás felfüggesztésére kerülhetett sor, valamint a nyugdíjas státuszhoz kapcsolódó egyéb kedvezményektől is megfosztották a kérelmezőket. Az Emberi Jogok Európai Bíróságához benyújtott panaszukat a kérelmezők a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértésére, valamint a tulajdonjog és a hatékony jogorvoslati jog sérelmére alapozták.

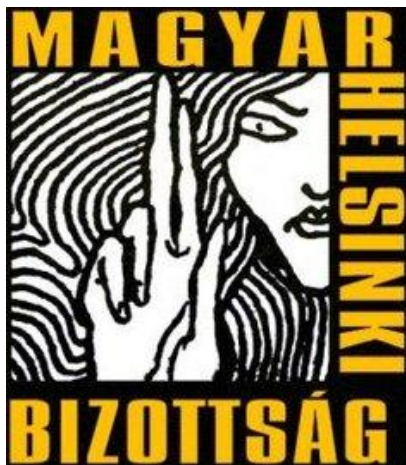
A szolgálati nyugdíj megszüntetése miatt összesen 13 és fél ezer panaszos 1260 kérelemmel fordult Strasbourghoz - közülük 1.286 fő beadványát az FRSZ nyújtotta be, a Magyar Helsinki Bizottság segítségével (a szerkesztő megjegyzése).

A három magyar beadványt az Emberi Jogok Európai Bírósága múlt héten elutasította. A döntés értelmében a szolgálati nyugdíjak átalakítására vonatkozó magyar jogi szabályozás nem jelent aránytalan terhet az érintetteknek, és nem diszkriminatív.^[1] A döntést egyhangúlag hozták meg, s az végleges, és ugyan csak a Markovics László, Béres László és Augusztin Gábor által beadott panaszokat érinti közvetlenül, ám a határozat precedens értékű, tehát az emberi jogi bíróság a többi ügyben is ilyen döntést hoz majd.

A strasbourgi bírák úgy ítélték meg, hogy a kérelmezőknek járó juttatás csökkentése nem ésszerűtlen és nem^[2] aránytalan mértékű. Ezt a bíróság arra alapozta, hogy az érintettek továbbra is részesülnek a szolgálati járandóságban, amelynek összege ésszerű viszonyban áll a korábbi szolgálati nyugdíjával, azaz nem fosztották meg őket megélhetésüktől, és olyan helyzetbe sem kerültek, hogy jövedelmük elégtelen lenne a megélhetéshez.

A bíróság úgy látja: ha történt is diszkrimináció, akkor is megállapítható, hogy az elérni kívánt cél és az alkalmazott eszköz, vagyis a nyugdíjrendszer racionalizálása és a juttatások csökkentése ésszerű arányban áll egymással.

A strasbourgi döntés a Helsinki Bizottság szerint négy okból kritizálható, ebből három tartalmi, egy pedig formai.

1) Bár a kérelmek külön kitérnek a rögzített nyugdíj problematikájára, erről említést sem tesz a határozat. Álláspontunk szerint a joguralom szempontjából alapvető jelentőségű kérdés, hogy ha van egy olyan jogszabályi rendelkezés, amely szerint egy időpontban a későbbi szabályozástól függetlenül rögzítik a szolgálati nyugdíjakat, akkor azok csökkenthetők-e a későbbiekben. Amennyiben igen, akkor nem világos, mire szolgálnak a kifejezett jogot biztosító törvények, különösen akkor, ha nyugdíjak rögzítése és azok megvonása között alig pár év telik el.

2) Nem világos, hogy az életkor alapú diszkriminációról miért nem ejt egy szót sem a határozat, és az sem, hogy mi lenne az ésszerű oka az 57 éves korhatárnál a beavatkozással érintett személyi kör kijelölése. Egy mondatot legalább érdemelt volna ez a kérdés.

3) Érthetetlen a diszkriminációtilalommal kapcsolatos érvelés, ugyanis a határozatból két, egymással összeegyeztethetetlen álláspont rajzolódik ki. Az egyik szerint a nyugdíjas státuszok egységesítése nem minősülhet eltérő bánásmódnak, hiszen célja

éppen az egyenlőtlen helyzetek egyenlőbbé tétele. Ez az érv szerintünk tarthatatlan, ugyanis az nem lehetséges, hogy az „egyenlősítés” során törvény alapján szerzett jogokat szüntetünk meg különböző jogi státuszú – de összehasonlítható helyzetben lévő, ti. nyugdíjas – személyek vonatkozásában. Ez alapján azt is kitalálhatjuk bármikor, hogy az országgyűlési képviselők magasabb nyugdíját csökkenteni kell, mert akkor lesz egyenlőbb a nyugdíjasok helyzete, ha a 40 évet dolgozott tanárok és a 20

évet képviselőként eltöltött személyek nyugdíja között nincs különbség. Ennek a gondolkodásnak lényegében semmi köze nincs a diszkriminációtíltalomhoz, ami a hátrányos megkülönböztetést tiltja. A másik – ugyanebben a határozatban megjelenő – bírósági álláspont szerint, ha van is eltérő bánásmód, akkor azt a nyugdíjrendszer racionalizálása indokolja. Nem világos azonban, hogy mit is kell értenünk a nyugdíjrendszer racionalizálásán akkor, ha az nem jelentheti az igazságtalannak tartott nyugdíjak igazságosabbá tételét. Viszont ha az utóbbit érti ez alatt a strasbourgi bíróság, akkor veszélyes útra lépett, mert az egyértelmű jogszabályi rendelkezések utólagos felülvizsgálatát teszi lehetővé a mindig bizonytalan és változó tartalmú társadalmi igazságosság-felfogások szerint. Ez pedig éppen a joguralom felszámolását jelentené.

4) Végül nem világos, hogy miért minősítette a kérelmeket nyilvánvalóan megalapozatlanként befogadhatatlannak a strasbourgi bíróság közel két és fél után. A fenti összefoglalóból sem tűnik úgy, hogy nyilvánvaló lenne a kérelem befogadhatatlansága, viszont eljárásjogilag ez a döntés azzal a következménnyel jár, hogy nem lehet kérni a döntés nagykamara-i vizsgálatát. Pedig szerintünk lettek volna olyan elvi jelentőségű problémák (a joguralom és a diszkriminációval kapcsolatosan jelzett kérdésekben), amelyeket akár jogfejlesztési célból indokolt lett volna a Nagykamarának vizsgálnia. A vizsgált rendelkezést egykoron öt magyar alkotmánybíró is alkotmányellenesnek ítélte, márpedig nehezen egy kérelem nyilvánvaló megalapozatlansága, ha annak tárgyát (az új szabályozást) az alkotmánybírák közel fele megsemmisítette volna a jogállamiság sérelme miatt.

Forrás: Magyar Helsinki Bizottság

A Magyar Helsinki Bizottság részletes jog elemzése innen tölthető le

Az FRSZ véleménye szerint nem "csak" 40 ezer volt szolgálati nyugdíjas, hanem a magyar jogállamiság szenvedett jogerős vereséget

A szolgálati nyugdíj intézményrendszerét az 1937. évi XXIV-es törvényikk vezette be Magyarországon és azt 74 éven át - ideológiai töltetűl függetlenül - minden rendszer megőrzendő értéknek tekintette. A 2010-ben hatalomra került kormány azonban - saját korábbi véleményét megváltoztatva - elődeitől eltérő álláspontra helyezkedett: a társadalmon élőkörű heréknek állította be a szolgálati nyugdíjban levőket és minden eszközt felhasznált arra, hogy közvélemény szemében igazságtalan és érdemtelen jogként tüntesse fel a még állományban lévők szolgálati nyugdíjra való jogosultságát is.

A HVG által készített közvélemény kutatás szerint 2011. júliusában - az erőteljes kormányzati propaganda ellenére - a válaszadók mindössze 18 százaléka tartotta helyesnek, hogy a már korábban szolgálati nyugállományba helyezettek juttatásait is csökkentse. Azt, hogy a korhatár alatti nyugdíj szabályain változtatni kell, a lakosság döntő többsége elfogadta, mindössze 16 százalék hagyta volna érintetlenül a rendszert. Ám a legtöbben csak azoknál tartották volna elfogadhatónak a szigorítást, akiknek még sok évük volt hátra a nyugdíjig (33 százalék), vagy akik csak a döntést követően kezdenek el dolgozni (28 százalék).

Mindez nem érdekelte a döntéshozókat és a szolgálati nyugdíjrendszer eltörlése mellett foglaltak állást. Ehhez azonban az alkotmányt is módosítaniuk kellett, amit a kétharmados többség meg is tett: az Országgyűlés 2011. június 06-ai ülésnapján elfogadta azt a kormánypárti alkotmány-módosítási javaslatot, mely lehetővé tette az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátások csökkentését, szociális ellátássá alakítását, vagy munkavégzésre való képesség esetén akár a megszüntetését is. Ezzel a döntéssel az FRSZ véleménye szerint a törvényjavaslatot elfogadó kormánykoalíció kiírta Magyarországot a jogállamok sorából. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátások ugyanis az elfogadásakor hatályos jogszabályok alapján jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jognak minősültek, melyekről akkor még úgy gondoltuk, hogy a magyar alkotmány és a nemzetközi jog védelme alatt is állnak.

Utólag bebizonyosodott, hogy tévedtünk. A magyar Alkotmánybíróság és a strasbourgi emberi jogi bíróság döntéseiből az következik, hogy a törvényesen és jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat ma Magyarországon nem védi semmi!

Az FRSZ más jogvédő szervezetekkel együtt hiába fordult panasszal az Európai Bizottság különböző szerveihez és tisztségviselőhöz, a magyar Alkotmánybírósághoz és a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához, jogorvoslatot nem tudunk kiharcolni tagjaink számára.

Az EU tisztségviselői érdemben nem is foglalkoztak a szolgálati nyugdíjak megszüntetésével, hanem tovább passzolták a labdát a strasbourgi bíróságnak.

A magyar Alkotmánybíróság a korábban saját maga által hozott mintegy féltucatnyi precedens értékű döntést figyelmen kívül hagyva utasította el 940 szolgálati nyugdíjától megfosztott tagunk képviseletében benyújtott alkotmányjogi panaszunkat.

Végezetül a múlt héten Strasbourgban megszületett az utolsó döntés is. 2 és fél éves irattologatás után a bíróság három kiválasztott panaszos ügyében úgy döntött, hogy elutasítja a hozzá benyújtott jogorvoslati kérelmeket.

Amint az a Magyar Helsinki Bizottság közleményéből is kiderül, a nemzetközi jogi lehetőségek ezzel kimerültek. Fellebbezésre a három érintett ügyében nincs lehetőség és a többi 13 ezer ügyben is azonos, elutasító döntés várható.

Mindezek ellenére úgy gondoljuk, hogy erőfeszítéseink nem voltak hiábavalók! A strasbourgi bíróság döntése ugyanis, még ha csak áttételesen is, de határt szabott az elvonásnak! A határozatból következik, hogy a szolgálati járandóság további csökkentése már nem lenne összeegyeztethető a nemzetközi jogi követelményekkel. A bíróság érvelése szerint ugyanis a szolgálati járandóságot sújtó elvonás azért nem aránytalan mértékű, mert "az érintettek továbbra is részesülnek a szolgálati járandóságban, amelynek összege ésszerű viszonyban áll a korábbi szolgálati nyugdíjával, azaz nem fosztották meg őket megélhetésüktől, és olyan helyzetbe sem kerültek, hogy jövedelmük elégtelen lenne a megélhetéshez." Ezzel a megállapítással nyilvánvalóan nem a jogsérelem súlyát kívánjuk bagatelizálni, szándékunk inkább reményt adni a jövőre nézve! Abban a nem kívánt esetben, ha a kormányzatban ismét felvetődne a szolgálati járandóságban részesülők további megsarcolásának ötlete, számolniuk kellene az újabb peres eljárásokkal is, melyekben tagjaink jogait legjobb tudásunkkal,

immár a strasbourgi bíróság precedens értékű ítéletére alapozva, a siker reményében védelmeznénk! Bízunk benne, hogy a kormányzat velünk egyezően értékeli az ítéletet, és nem teszi újabb próbára tagjaink jogainak védelme iránti elkötelezettségünket.

(Végezetül kiemeljük, hogy a strasbourgi bíróság döntését ez ideig még nem kaptuk kézhez. Amint ez megtörténik - a személyiségi jogok tiszteletben tartása mellett - az ítéletet nyilvánosságra fogjuk hozni.)

[A strasbourgi bíróság döntése itt olvasható \(angolul\).](#)

A strasbourgi bíróság két és fél év után lakonikus rövidségű levélben küldött értesítést a szolgálati nyugdíjuktól megfosztottak jogorvoslati kérelmeinek elutasításáról

2014. okt. 2.

Emlékeztet, hogy a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága idén július hónapban nyilvánosságra hozott jogerős döntésében kimondta: nem sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét, hogy az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek szolgálati nyugdíját a magyar törvényhozás szolgálati járandósággá alakította át és 16 %-os csökkentéssel sújtotta.

A 13 ezer panaszos közül kiemelt három fő ügyében, a bírósági zsargon szerinti pilot eljárásban meghozott döntést sokan, sokféleképpen magyarázták és értelmezték az elmúlt időszakban. Bár a végzésből – egyebek mellett az is – egyértelműen következett, hogy a bíróság a többiek kérelmét is a három kiemelt ügyben hozott döntésnek megfelelően fogja elbírálni, sokan mégis reménykedtek, hogy az Ő ügyükben talán majd más döntés születik. Amint az várható volt, sajnos nem így történt.

A strasbourgi bíróságtól szeptember 16-án négy levél érkezett az FRSZ Központi Koordinációs Irodájához, melyen négy, általunk képviselt panaszos neve volt feltüntetve és az „and Others” (és mások) kifejezés. A bíróság ezen leveleivel tehát a négy, név szerint megnevezett tagunk mellett a többi FRSZ által képviselt szolgálati járadékos kérelmét is elutasította. **(A hivatkozott bírósági levelek letölthetőek innen.)** A kérelmek beadásakor ugyanis az FRSZ által képviselt több mint 1.200 panaszos beadványait 4 csoportba kellett besorolnunk a bíróság kérésére (az elbírálás szempontjából jelentős egyéni paramétereik alapulvételével).

Két és fél évnyi aktatologatás után tehát a strasbourgi bíróságnak újabb két hónapra volt szüksége ahhoz, hogy a három, pilot eljárásban elbírált kiemelt ügy után, egy lakonikus rövidségű levélkében elutasítsa a többiek kérelmeit is.

Az indokolás az Emberi Jogok Európai Egyezményének több cikkére is hivatkozik, melyek közül az elutasítás indokát a 35. cikk (2/b pontja) tartalmazza. E szerint az elutasítottak kérelme „lényegileg azonos egy olyan üggyel, amelyet a Bíróság már megvizsgált, illetve amelyet már más nemzetközi vizsgálat vagy elintézési eljárás alá bocsátottak és az nem tartalmaz az ügyre vonatkozó új adatokat.” Ez a fordulat utal tehát vissza, a három kiemelt ügyre.

A bíróság fentiek szerinti döntéséről az FRSZ által képviseletek értesítését szeptember 29-én elektronikus úton **(e-mailben)** megkezdjük. Az elektronikus levelezési címmel nem rendelkező panaszosokat más formában tájékoztatjuk a döntésről.

A strasbourgi bíróság döntését már kielemeztük, véleményünket, a tagjaink képviseletét ellátó Magyar Helsinki Bizottság jogi szakvéleményével együtt nyilvánosságra hoztuk. **(Ezek itt olvashatóak el.)** Mindezek ellenére nem tudjuk szó nélkül hagyni az Emberi Jogok Európai Bíróságának eljárását.

Ez ideig az FRSZ nem hozta nyilvánosságra a Magyar Helsinki Bizottság által elkészített beadványt, most azonban megteesszük ezt annak érdekében, hogy legyen összehasonlítási alap. A mi beadványunk érdemi része 19 oldal terjedelemben sorolta fel a szolgálati nyugdíj eltörlésének jogszerűtlenségét megalapozó jogi érveket. Ehhez kapcsolódott egy 15 oldal terjedelmű gazdasági tanulmány, mely a közgazdaságtan elméleti alapjain, nemzetközi példákra is hivatkozva mutatta be a kormányzat szolgálati nyugdíjrendszer megszüntetésével kapcsolatos érveinek megalapozatlanságát. **(Beadványunk innen, a gazdasági tanulmány innen tölthető le.)**

Bár a bíróság két és fél éven át vizsgálta az ügyet, a három kiemelt panaszos ügyében a hozott döntés még sem tér ki sem a rögzített nyugdíj problematikájára, sem az életkor alapján megvalósult diszkriminációra, holott ezeket is sérelmeztük a beadványban.

Végezetül a bíróság érdemi indokolás nélkül lépett át a visszamenőleges hatályra vonatkozó kifogásokon is. Amint arra a magyar kormány is hivatkozott, az Európa Tanács több tagállamában felülvizsgálták és a jövőre nézve jelentősen kurtították a fegyveres szervek tagjait megillető nyugdíj kedvezményeket, arra azonban sehol nem volt példa, hogy a már megállapított és folyósított nyugdíjakat is felülvizsgálják ilyen címen, ráadásul minden átmenet nélkül, gyakorlatilag azonnali hatállyal. A felkészülési idő teljes hiánya, a jogbiztonság ilyen mérvű megtagadása az európai jogi kultúrában nem elfogadott, így ezt az elemet a bíróságnak nem csak szlogenyszerű kijelentések szintjén, de mindenképpen érdemben kellett volna vizsgálnia és értékelnie. Ki kellett volna fejtenie, hogy jelen ügyben ezt miért nem fogadta el jogos kifogásként. Ideje lett volna rá, mégsem tette!

Összességében az a következtetés vonható le, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a magyar szolgálati nyugdíjasok ügyében egy kellően nem körültekintő, sematikus döntést hozott, melyben a speciális körülményeket nem mérlegelte megfelelően, egyes kifogásokon pedig egyszerűen átlépett a nélkül, hogy ennek érdemi magyarázatát adta volna.

A bíróság a reá vonatkozó szabályok szerint az eljárás bármely szakaszában indokolás nélkül elutasíthatja a panaszokat nyilvánvaló alaptalanságra való hivatkozással, vagy megteheti ezt olyan sematikus indoklással, miként ezt a mi ügyünkben is tette. Ez ellen jogorvoslati lehetőség nincs.

A strasbourgi bíróság jelen döntésével – véleményünk szerint – jelentősen rombolta a bíróság intézményébe, valamint az emberi jogok és az egyetemes európai jogelvek érvényesíthetőségébe vetett közbizalmat.

Budapest, 2014. október 2.

FRSZ Központi Koordinációs Iroda